

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 20 maja 2010 r. *

W sprawie C-138/09

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunale ordinario di Palermo (Włochy) postanowieniem z dnia 23 stycznia 2009 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 kwietnia 2009 r., w postępowaniu

Todaro Nunziatina & C. Snc

przeciwko

Assessorato del Lavoro, della Previdenza Sociale, della Formazione Professionale e dell'Emigrazione della regione Sicilia,

* Język postępowania: włoski.

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: J.C. Bonichot, prezes izby, C. Toader, K. Schiemann, P. Kūris (sprawozdawca) i L. Bay Larsen, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,
sekretarz: R. Şereş, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 marca 2010 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Assessorato del Lavoro, della Previdenza Sociale, della Formazione Professionale e dell'Emigrazione della regione Sicilia przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez F. Arenę, avvocato dello Stato,
- w imieniu Todaro Nunziatina & C. Snc przez G. Bentivegnę, avvocato,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez D. Grespana, działającego w charakterze pełnomocnika,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni decyzji Komisji SG (95) D/15975 z dnia 11 grudnia 1995 r. dotyczącej sycylijskiej ustawy regionalnej nr 27 z dnia 15 maja 1991 r. w sprawie pomocy w zakresie zatrudnienia (pomoc państwa NN 91/A/95) (zwanej dalej „decyzją z 1995 r.”) oraz wykładni decyzji Komisji 2003/195/WE z dnia 16 października 2002 r. dotyczącej systemu pomocy, jaki Włochy zamierzają wprowadzić w życie w odniesieniu do zatrudnienia w regionie Sycylii (pomoc państwa C 56/99, ex N 668/97) (Dz.U. 2003 L 77, s. 57), a także ważności tych decyzji.
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu, jaki zaistniał pomiędzy Todaro Nunziatina & C. Snc (zwaną dalej „Todaro Nunziatina”), spółką z siedzibą na Sycylii (Włochy), a Assessorato del Lavoro, della Previdenza Sociale, della Formazione Professionale e dell’Emigrazione della regione Sicilia (zwanym dalej „amministrazione”) w przedmiocie zapłaty kwoty 45 320,64 EUR, powiększonej o odsetki ustawowe, należnej z tytułu subwencji, o których mowa w art. 10 sycylijskiej ustawy regionalnej nr 27 z dnia 15 maja 1991 r. w sprawie pomocy w zakresie zatrudnienia (GURS nr 25 z dnia 18 maja 1991 r., zwanej dalej „ustawą 27/91”).

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

- 3 Artykuł 1 lit. c) rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 88 [WE] (Dz.U. L 83, s. 1) stanowi:

„Do celów niniejszego rozporządzenia:

[...]

- c) »nowa pomoc« oznacza każdą pomoc, czyli programy pomocowe i pomoc indywidualną, która nie jest pomocą istniejącą, włącznie ze zmianami istniejącej pomocy”.

- 4 W decyzji z 1995 r. Komisja Wspólnot Europejskich nie wniosła zastrzeżeń wobec zaplanowanych w ustawie 27/91 środków pomocowych, ponieważ uznała, że są one zgodne z traktatem WE. W tej decyzji wezwała ona ponadto państwo członkowskie, którego dotyczyła ta decyzja, do ponownego zgłoszenia tej ustawy w przypadku refinansowania tej pomocy po 1997 r.

- 5 W motywie 10 decyzji 2003/195 Komisja podniosła, że „art. 11 ust. 1 [sycylijskiej ustawy regionalnej nr 16 z dnia 27 maja 1997 r. w sprawie zezwolenia na wykorzystanie funduszy niecelowych budżetu regionalnego w roku budżetowym 1997 r. (GURS nr 27 z dnia 31 maja 1997 r., zwanej dalej »ustawą 16/97«)] dotyczy refinansowania, w odniesieniu do lat 1997 i 1998, systemu pomocy (NN 91/A/95) wprowadzonego w art. 10 [ustawy 27/91], zatwierdzonego przez Komisję w dniu 14 listopada 1995 r., który to system wygasnął w końcu 1996 r.” [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak dalsze fragmenty tej decyzji]
- 6 Artykuł 1 decyzji 2003/195 stanowi:

„System pomocy przewidziany w art. 11 ust. 1 sycylijskiej ustawy regionalnej nr 16 z 27 maja 1997 r., który Włochy zamierzają wprowadzić w życie, jest niezgodny ze wspólnym rynkiem.

Dlatego system ten nie może zostać wprowadzony w życie”.

Uregulowania krajowe

- 7 Artykuły 9–11 ustawy 27/91 przewidują różne formy pomocy mające na celu stymulację zatrudnienia na Sycylii.

8 Artykuł 10 ustawy 27/91 stanowi w szczególności, że:

„1. Regionalny urząd pracy, zabezpieczenia społecznego, doskonalenia zawodowego i emigracji jest również upoważniony, w ramach umów zawartych na podstawie art. 8 ustawy regionalnej nr 35 z dnia 8 listopada 1988 r., do udzielania na rzecz przedsiębiorstw działających w sektorze [...] rzemiosła, turystyki i ochrony środowiska, jak również pracodawców wpisanych do rejestrów zawodowych zatrudniających pracowników na podstawie umowy o szkolenie i pracę, w rozumieniu art. 3 dekretu z mocą ustawy nr 726 z dnia 30 października 1984 r., podniesionego do rangi ustawy ustawą nr 863 z dnia 19 grudnia 1984 r. oraz na podstawie projektów uprzednio zatwierdzonych przez Commissione regionale per l'impiego (regionalną radę ds. zatrudnienia) subwencji na wynagrodzenie wynoszących:

- a) 30% wynagrodzenia należnego na podstawie układów zbiorowych w danym sektorze przez okres obowiązywania umowy o szkolenie i pracę. Odsetek ten zostaje podniesiony do 50% w przypadku zatrudnienia w ramach realizacji projektów zgodnych z umowami przewidzianymi w art. 8 ustawy regionalnej nr 35 z dnia 8 listopada 1988 r. lub w przypadkach przewidzianych w art. 9 ust. 2;
- b) 50%, 40% i 25% wynagrodzenia należnego na podstawie układu zbiorowego w danym sektorze odpowiednio w pierwszym, drugim i trzecim roku obowiązywania umowy, w przypadku przekształcenia umów pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o szkolenie i pracę w umowę o pracę zawartą na czas nieokreślony. Wymiar pomocy wzrasta do odpowiednio 65%, 50% i 50% w pierwszym, drugim i trzecim roku obowiązywania umowy w przypadkach przewidzianych w art. 9 ust. 2.

2. Środki przewidziane w ust. 1 mają zastosowanie do pracowników zatrudnionych na umowę o szkolenie i pracę w okresie między pierwszym dniem następnego miesiąca po wejściu w życie niniejszych przepisów a dniem 31 grudnia 1996 r. pod warunkiem, że przedsiębiorstwo w trakcie dwunastu miesięcy poprzedzających to wejście w życie nie dokonało redukcji zatrudnienia. Przepisy przewidziane w ust. 1 mają również zastosowanie, tylko w odniesieniu do przypadków przewidzianych w lit. b),

w odniesieniu do przedłużenia w tym okresie na czas nieokreślony umów o pracę z pracownikami zatrudnionymi na podstawie umowy o szkolenie i pracę przed tym okresem.

[...]"

- 9 Artykuł 11 ust. 1 ustawy 16/97 stanowi:

„Dla celów określonych w art. 10 [ustawy 27/91] zostaje zatwierdzony dodatkowy wydatek w kwocie 82 000 milionów lirów (pozycja 33709) w roku budżetowym 1999. Termin [...] 31 grudnia 1999 r., określony w art. 69 ustawy regionalnej nr 6 z dnia 7 marca 1997 r., odnosi się również do pomocy przewidzianej w art. 9 i 10 [ustawy 27/91] z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 10 Z postanowienia odsyłającego wynika, że spółka Todaro Nunziatina złożyła, na podstawie art. 10 ust. 1 lit. a) i b) ustawy 27/91, do amministrazione wnioski o przyznanie pomocy na zatrudnienie dwóch pracowników na podstawie umowy o szkolenie i pracę, które to umowy zostały następnie przekształcone w umowy zawarte na czas nieokreślony. Złożyła ona w związku z tym sześć wniosków o subwencje dotyczących okresu od dnia 1 czerwca 1996 r. do dnia 30 września 1999 r.

11 Ponieważ amministrazione nie wypłaciła jej wnioskowanej pomocy, Todaro Nunziatina wniosła przeciwko niej do Tribunale ordinario di Palermo powództwo o zapłatę kwoty 45 320,64 EUR, powiększonej o odsetki ustawowe. Amministrazione sprzeciwia się temu żądaniu, podnosząc, że nie może ona przyznać tej pomocy ze względu na decyzję 2003/195.

12 W tych okolicznościach Tribunale ordinario di Palermo postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Mając na uwadze fakt, że zatwierdzony mocą [decyzji z 1995 r.] system pomocy (nr ref. NN 91/1/95) wprowadzony przez region Sycylia na mocy art. 10 [ustawy 27/91] przewidywał mechanizm pomocy wypłacanej przez okres od minimalnie lat dwóch do maksymalnie lat pięciu (dwa lata w stosunku do zatrudnienia pracowników na podstawie umowy o szkolenie i pracę plus maksymalnie trzy lata w przypadkach przekształcenia umowy o pracę i szkolenie w umowę zawartą na czas nieokreślony), czy zamiarem [Komisji] było:

- zezwolić na tego rodzaju całościową zmianę w wymiarze czasowym i finansowym pomocy (dwa plus trzy lata), czy też,
- zatwierdzić, jako alternatywę wyłączną, albo przyznanie pomocy w odniesieniu do zatrudnienia pracowników na podstawie umów o szkolenie i pracę (w odniesieniu do okresu dwóch lat trwania tych umów) albo przyznanie pomocy w odniesieniu do przekształcenia w umowy zawarte na czas nieokreślony umów pracowników zatrudnionych uprzednio na podstawie umowy o szkolenie i pracę (w odniesieniu do trzech lat licząc od przekształcenia umowy)?

2) Czy termin roku budżetowego 1997 w odniesieniu do stosowania pomocy państwa, wskazany w [decyzji Komisji z 1995 r.] w zakresie, w jakim dotyczy on zatwierdzenia systemu pomocy wprowadzonego na podstawie art. 10 [ustawy 27/91], należy interpretować jako:

— termin na wstępne określenie wydatków na poczet pomocy przewidzianej do wypłaty w latach następnym (w zależności od ww. różnych możliwości wyciądani zatwierdzonej pomocy) czy

— termin końcowy na dokonanie rzeczywistej wypłaty pomocy przez właściwe organy regionalne?

3) Czy zatem, w stosunku do zatrudnienia pracowników na podstawie umów o szkolenie i pracę na mocy art. 10 ustawy [27/1991], które nastąpiło np. w dniu 1 stycznia 1996 r., a tym samym – przed końcem terminu na stosowanie pomocy państwa przewidzianej w [decyzji z 1995 r.], region Sycylia mógł (i powinien był) stosować omawiany system pomocy w stosunku do wszystkich zatwierdzonych lat (tj. dwa plus trzy), także w przypadku, gdy, jak w przytoczonym przykładzie, stosowanie zatwierdzonego systemu powodowało rzeczywistą wypłatę pomocy do dnia 31 grudnia 2001 r. (tj. 1996 + 5 lat = 2001)?

4) Czy [Komisja], stwierdzając w art. 1 decyzji 2003/195/WE [27/1991], że »[s]ystem pomocy przewidziany w art. 11 ust. 1 [ustawy 16/97], który Włochy zamierzają

wprowadzić w życie, jest niezgodny ze wspólnym rynkiem. Dlatego system ten nie może zostać wprowadzony w życie», miała zamiar:

- odmówić zatwierdzenia »nowego« systemu ustanowionego na mocy art. 1 [ustawy 16/97], ponieważ uznała ten system za system »autonomiczny«, stworzony w celu przedłużenia terminu stosowania pomocy wprowadzonej na podstawie art. 10 ustawy [27/91], poza termin końcowy przypadający na dzień 31 grudnia 1996 r. tak, aby włączyć doń koszty zatrudniania pracowników lub przekształcania umów dokonanych w latach 1997–1998, czy też
 - przeciwnie, skutecznie uniemożliwić regionowi Sycylia faktyczne rozdysponowanie zasobów finansowych, a to w celu uniemożliwienia rzeczywistej wypłaty pomocy państwa przewidzianej w art. 10 [ustawy 27/1991], także w stosunku do zatrudniania oraz przekształceń umów dokonanych przed dniem 31 grudnia 1996 r.?
- 5) Jeżeli [decyzję 2003/195] należy interpretować zgodnie z pierwszą hipotezą wyrażoną w pytaniu 4, to czy decyzja taka jest zgodna z wykładnią art. [87 WE] proponowaną przez Komisję w podobnych przypadkach dotyczących zwolnień ze składek na zabezpieczenie społeczne, odprowadzanych od wynagrodzeń pracowników zatrudnionych na podstawie umów o szkolenie i pracę, o których mowa w jej decyzji 2000/128/WE z dnia 11 maja 1999 r. [której przedmiotem są systemy pomocy wprowadzone w życie przez Włochy w zakresie środków dotyczących zatrudnienia (Dz.U. 2000 L 42, s. 1)], ([...] na którą Komisja wyraźnie powołuje się w uzasadnieniu decyzji o niezgodności z 2002 r.) i jej decyzji 2003/793/WE z dnia 13 maja 2003 r. [której przedmiotem jest pomoc państwa, jaką Włochy zamierzają wprowadzić w życie w odniesieniu do zatrudnienia w regionie Sycylii (Dz.U. L 267, s. 29)] [...]?
- 6) Jeżeli natomiast [decyzję 2003/195] należy interpretować zgodnie z drugą hipotezą wyrażoną w pytaniu 4, w jaki sposób należy dokonywać wykładni wcześniejszej

decyzji zatwierdzającej środki pomocowe, mając na względzie dwuznaczność pojęcia »dodatkowe« – tj. »dodatkowe w stosunku do budżetu ustalonego na mocy decyzji Komisji« czy też »dodatkowe w stosunku do finansowania przewidzianego przez region, wyłącznie do końca roku budżetowego 1996«?

- 7) Wreszcie, którą z pomocy należy zdaniem Komisji traktować jako zgodną z prawem, a którą jako niezgodną z prawem?
- 8) Na której ze stron postępowania przed sądem krajowym [(na spółce Todaro Nunziatina czy na amministrazione)] spoczywa ciężar dowodu tego, że budżet określony przez samą Komisję nie został przekroczony?
- 9) Czy przy ustalaniu, czy został przekroczony budżet pierwotnie zatwierdzony w [decyzji z 1995 r.], należy brać pod uwagę ewentualne odsetki ustawowe przyznane będącym beneficjentom przedsiębiorstwom z tytułu zwłoki w wypłacie pomocy uznanej za zgodną z prawem i dopuszczalną [...]?
- 10) W przypadku gdy odsetki te należy brać pod uwagę przy ustalaniu, czy miało miejsce przekroczenie budżetu, jaką stopę odsetek należy zastosować?”

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności pytań drugiego, piątego i ósmego

W przedmiocie dopuszczalności pytania piątego

— Uwagi przedstawione Trybunałowi

- ¹³ Komisja stoi na stanowisku, że to pytanie dotyczy ważności decyzji 2003/195. W jej opinii sąd odsyłający chce ustalić, czy ta decyzja jest zgodna z wykładnią art. 87 WE, którą Komisja zastosowała w swych decyzjach 2000/128 i 2003/739. Komisja zauważa w tym względzie, że pytanie piąte pozostaje bez znaczenia dla rozwiązania zawisłego przed sądem krajowym sporu.
- ¹⁴ Todaro Nunziatina podnosi, że to pytanie jest pozbawione znaczenia z punktu widzenia wydania rozstrzygnięcia zawisłego przed sądem krajowym sporu ze względu na to, iż decyzje 2000/128 i 2003/739 dotyczą sytuacji odmiennych od tej, która jest rozpatrywana przez ten sąd.

— Ocena Trybunału

- 15 Sąd odsyłający zadał pytanie wiążące się z dokonaniem oceny ważności decyzji 2003/195.
- 16 W tym względzie należy przypomnieć, iż Trybunał może pozostawić bez rozstrzygnięcia pytanie prejudycjalne dotyczące oceny ważności aktu wspólnotowego, gdy jest oczywiste, że owa ocena, o której dokonanie wnosi sąd krajowy, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu przed tym sądem (zob. wyrok z dnia 10 stycznia 2006 r. w sprawie C-222/04 *Cassa di Risparmio di Firenze i in.*, Zb.Orz. s. I-289, pkt 75 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 17 Komisja w decyzji 2003/195 bada zgodność z art. 87 i nast. WE art. 11 ust. 1 ustawy 16/97 dotyczącej refinansowania, w odniesieniu do lat 1997 i 1998, systemu pomocy wprowadzonego w art. 10 ustawy 27/91 i zatwierdzonego w decyzji z 1995 r.
- 18 W decyzji 2000/128 bada ona natomiast zgodność z art. 87 i nast. WE całokształtu pomocy wprowadzonej w życie przez Republikę Włoską na skalę krajową w odniesieniu do zatrudnienia, odmiennej od pomocy, której dotyczy decyzja 2003/195, dochodząc do wniosku, że pomoc ta jest częściowo zgodna ze wspólnym rynkiem.
- 19 Ponadto także w decyzji 2003/739 Komisja bada, przyjąwszy za punkt odniesienia art. 87 WE i nast., refinansowanie w odniesieniu do lat 2000–2006 systemu pomocy w zakresie zatrudnienia w regionie Sycylia, zatwierdzonego przez Komisję w dniu 25 lutego 1998 r. i opartego na ustawie regionalnej 30/97, która to ustawa ustanawiała, w przypadku tworzenia miejsc pracy związanych lub niezwiązanych z inwestycją, pomoc w postaci całkowitego zwolnienia ze składek na zabezpieczenie społeczne na okres maksymalnie sześciu lat.

- 20 Należy następnie stwierdzić, że sąd odsyłający nie dostarczył żadnych wyjaśnień dotyczących odmiennej wykładni art. 87 WE, jaka miała zostać dokonana w ww. decyzjach 2000/128 i 2003/739.
- 21 Praktyka decyzyjna Komisji dotycząca innych spraw, takich jak decyzje 2001/128 i 2003/739, pozostaje w każdym razie bez wpływu na ważność decyzji 2003/195, która może być oceniana jedynie z punktu widzenia obiektywnie obowiązujących postanowień traktatowych.
- 22 Pytanie piąte należy zatem uznać za niedopuszczalne.

W przedmiocie dopuszczalności pytań drugiego i ósmego

— Uwagi przedstawione Trybunałowi

- 23 Todaro Nunziatina stoi na stanowisku, że drugie pytanie jest niedopuszczalne ze względu na to, iż udzielenie na nie odpowiedzi wymaga dokonania wykładni przepisów krajowych, co nie należy do zadań Trybunału.

- 24 Komisja i amministrazione powołują się na niedopuszczalność pytania ósmego ze względu na to, że nie można wyraźnie określić aspektu prawa wspólnotowego, o dokonanie którego wykładni wnosi sąd odsyłający.

— Ocena Trybunału

- 25 Należy przypomnieć, że to do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przyszły wyrok, należy, przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy, zarówno ocena, czy dla wydania wyroku jest niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak również ocena znaczenia dla sprawy pytań, które zadaje Trybunałowi (zob. w szczególności wyroki z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie C-295/97 Piaggio, Rec. s. I-3735, pkt 24 oraz przytoczone tam orzecznictwo, a także z dnia 9 marca 2010 r. w sprawie C-378/08 ERG i in., dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 73).
- 26 Wystarczy przede wszystkim stwierdzić, że pytanie drugie dotyczące wykładni pojęcia „termin roku budżetowego 1997 w odniesieniu do stosowania pomocy państwa” pozostaje w związku z decyzją z 1995 r. i ma bezpośredni wpływ na rozwiązanie zawisłego przed sądem krajowym sporu; następnie uznać należy, że pytanie ósme nie jest całkiem pozbawione związku z decyzją z 1995 r., ponieważ skutkuje ono umożliwieniem sądowi odsyłającemu stwierdzenia stanu wykorzystania budżetu przeznaczonego na pomoc, której dotyczy ta decyzja.
- 27 Należy zatem udzielić odpowiedzi na drugie i ósme pytanie prejudycjalne.

W przedmiocie pierwszego, drugiego i trzeciego pytania prejudycjalnego

- 28 W swych trzech pierwszych pytaniach, które należy zbadać łącznie, sąd krajowy zwraca się do Trybunału o dokonanie wykładni decyzji z 1995 r. w celu ustalenia zakresu jej obowiązywania.
- 29 W tym względzie stwierdzić należy, że, wydając decyzję z 1995 r., Komisja postanowiła nie wnosić zastrzeżeń w odniesieniu do ustanowionego w ustawie 27/91 systemu pomocy.
- 30 Celem tego wprowadzonego przez region Sycylia systemu pomocy jest wsparcie w zakresie szkoleń i tworzenia miejsc pracy. System ten powinien być stosowany począwszy od 1991 r., lecz rząd włoski zgłosił go Komisji, w zastosowaniu art. 88 ust. 3 WE, dopiero w dniu 18 maja 1995 r.
- 31 Aby dokonać wykładni decyzji z 1995 r., należy nie tylko zbadać jej tekst, którego jedynie streszczenie zostało opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* z dnia 21 grudnia 1995 r., lecz również ustosunkować się do faktu zgłoszenia tych środków przez rząd włoski dopiero w dniu 18 maja 1995 r.
- 32 Z analizy tych dokumentów wynika, że zgłoszone w ten sposób środki pomocowe są tymi, których dotyczą art. 9–11 ustawy 27/91, i w odniesieniu do których dokonano podziału w skali roku środków budżetowych, aby w ten sposób zapewnić ich finansowanie.

- 33 Biorąc pod uwagę zadane przez sąd krajowy pytania, należy ograniczyć analizę zakresu obowiązywania decyzji z 1995 r. do art. 10 ustawy 27/91.
- 34 Ten art. 10 przewiduje w istocie dwa środki pomocowe w zakresie zatrudnienia. Pierwszy z nich polega na przyznawaniu subwencji wynoszącej 30% lub 50% wynagrodzenia pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o szkolenie i pracę przez cały okres obowiązywania tych umów, pod warunkiem że pracownicy ci zostali zatrudnieni w okresie pomiędzy pierwszym dniem następnego miesiąca po wejściu w życie ustawy 27/91 a dniem 31 grudnia 1996 r.
- 35 Drugi środek pomocowy polega na przyznawaniu malejącej subwencji wynoszącej 50%–25% wynagrodzenia pracowników w przypadku przekształcenia takiej umowy w umowę zawartą na czas nieokreślony w ciągu trzech pierwszych lat obowiązywania tej umowy, pod warunkiem że przekształcenie to miało miejsce w okresie pomiędzy pierwszym dniem następnego miesiąca po wejściu w życie niniejszych przepisów a dniem 31 grudnia 1996 r. i dotyczy pracowników zatrudnionych przed tym okresem.
- 36 Po pierwsze należy zatem stwierdzić, że te dwie formy pomocy nie mogą zostać skumulowane w czasie w odniesieniu do jednego pracownika, ponieważ, aby zostać objętym drugą formą pomocy z tytułu przekształcenia swej umowy zawartej na czas określony, dany pracownik musi być zatrudniony przed datą wejścia w życie ustawy 27/91.
- 37 Po drugie, wypłata kwot przeznaczonych na przyznaną pomoc może, z zastrzeżeniem mających zastosowanie krajowych zasad budżetowych, zostać dokonana po dniu 31 grudnia 1996 r.

- 38 Natomiast okoliczność przesądzająca o przyznaniu pomocy, czyli zatrudnienie pracownika w tym pierwszym przypadku lub przekształcenie umowy w umowę zawartą na czas nieokreślony w tym drugim przypadku, powinna zaistnieć przed dniem 31 grudnia 1996 r.
- 39 Ponadto, jak wynika z opisu załączonego do ww. pisma w sprawie zgłoszenia z dnia 18 maja 1995 r., budżet zatwierdzony przez Komisję w odniesieniu do tych dwóch przewidzianych w art. 10 ustawy 27/91 środków łącznie wynosił, w odniesieniu do okresu 1991–1996, 159 miliardów lirów, czyli około 79,5 mln EUR.
- 40 W tym względzie należy wspomnieć, że Komisja w decyzji z 1995 r. ogranicza się do zakreslenia granic zobowiązania budżetowego i nie ingeruje w zasady wypłaty tej pomocy, które to zasady pozostają uregulowane w przepisach krajowych, ani też ich nie wyjaśnia.
- 41 Z powyższego wynika, że na trzy pierwsze pytania należy udzielić odpowiedzi, że wykładni decyzji z 1995 r. należy dokonywać w taki sposób, iż Komisja zatwierdziła w niej zgodność ze wspólnym rynkiem systemu pomocy składającego się z dwóch ustanowionych w art. 10 ust. 1 lit. a) i b) ustawy 27/91 środków, które nie mogą zostać skumulowane, natomiast okoliczność przesądzająca o przyznaniu pomocy, czyli zatrudnienie pracownika lub przekształcenie umowy w umowę zawartą na czas nieokreślony, powinna zaistnieć przed dniem 31 grudnia 1996 r.; jednak wypłata tej pomocy może być kontynuowana po tej dacie, jeśli nie jest to sprzeczne z mającymi zastosowanie krajowymi zasadami budżetowymi i finansowymi, a także nie zostanie przekroczony zatwierdzony przez Komisję budżet.

W przedmiocie czwartego, szóstego i siódmego pytania prejudycjalnego

- 42 W swych pytaniach: czwartym, szóstym i siódmym, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zwraca się w istocie do Trybunału o dokonanie wykładni art. 1 decyzji 2003/195 w celu ustalenia, czy pomoc, której dotyczy ta decyzja, stanowi nową pomoc.
- 43 W art. 1 decyzji 2003/195 Komisja stwierdziła niezgodność ze wspólnym rynkiem systemu pomocy ustanowionego w art. 11 ust. 1 ustawy 16/97.
- 44 Ten ostatni przepis przewiduje, w świetle motywu 10 tej decyzji, refinansowanie w odniesieniu do lat 1997–1998 systemu pomocy wprowadzonego w art. 10 ustawy 27/91 w zakresie dotyczącym dodatkowej kwoty 82 miliardów lirów, czyli około 42,3 mln EUR.
- 45 W tym względzie za nową pomoc w rozumieniu art. 1 lit. c) rozporządzenia nr 659/1999 uznać należy „każdą pomoc, czyli programy pomocowe i pomoc indywidualną, która nie jest pomocą istniejącą, włącznie ze zmianami istniejącej pomocy”.
- 46 Ponadto z utrwalonego orzecznictwa wynika, że za nową pomoc należy uważać środki przyjęte po wejściu w życie traktatu, których celem jest wprowadzenie pomocy lub zmiana pomocy, przy czym zmiany mogą dotyczyć albo pomocy istniejącej, albo pierwotnych projektów pomocy zgłoszonych Komisji (zob. podobnie wyrok z dnia 23 lutego 2006 r. w sprawach połączonych C-346/03 i C-529/03 Atzeni i in., Zb.Orz. s. I-1875, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 47 Wynika z tego, że przewidując jednocześnie zwiększenie budżetu przeznaczanego na system pomocy, o którym mowa w art. 10 ustawy 27/91, w niniejszym przypadku przekraczającego 50%, i przedłużenie o dwa lata okresu, podczas którego miały znajdować zastosowanie warunki obejmowania tym systemem, art. 11 ust. 1 stworzył nową pomoc, odrębną od tej, o której mowa w decyzji z 1995 r. Tylko ta nowa pomoc została uznana przez Komisję w decyzji 2003/195 za niezgodną ze wspólnym rynkiem.
- 48 Dokonywane, począwszy od dnia 1 stycznia 1997 r., zatrudnianie pracowników na podstawie umowy o szkolenie i pracę lub przekształcanie umów o szkolenie i pracę w umowy zawarte na czas nieokreślony nie mogą już zatem spowodować przyznania jakiegokolwiek pomocy.
- 49 Na pytania czwarte, szóste i siódme należy zatem udzielić odpowiedzi, że wykładni art. 1 decyzji 2003/195 należy dokonywać w ten sposób, iż ustanowiony w art. 11 ust. 1 ustawy 16/97 system pomocy stanowi nową pomoc, odrębną od tej ustanowionej w art. 10 ustawy 27/91. Ten art. 1 stoi na przeszkodzie przyznaniu subwencji na wszelkie zatrudnianie pracowników na podstawie umowy o szkolenie i pracę lub na przekształcanie umów o szkolenie i pracę w umowy zawarte na czas nieokreślony, które to zatrudnianie lub przekształcanie miało miejsce począwszy od dnia 1 stycznia 1997 r.

W przedmiocie ósmego pytania prejudycjalnego

- 50 Zadając swe ósme pytanie sąd odsyłający zwraca się w istocie o ustalenie, na której ze stron postępowania przed sądem spoczywa ciężar dowodu tego, że budżet przeznaczony na środki pomocowe, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. a) i b) ustawy 27/91 i które Komisja zatwierdziła w decyzji z 1995 r., nie został wyczerpany.

- 51 W pierwszej kolejności przypomnieć należy, że, jak podniesione zostało w pkt 39 i 40 niniejszego wyroku, budżet przyjęty w decyzji z 1995 r. jest tym samym budżetem, który region Sycylia przeznaczył na system pomocy ustanowiony w art. 10 ust. 1 lit. a) i b) ustawy 27/91, określonym w zgłoszeniu przez rząd włoski Komisji tych środków w piśmie z dnia 18 maja 1995 r.
- 52 W drugiej kolejności stwierdzić należy, że decyzja z 1995 r. pociąga za sobą zatwierdzenie systemu pomocy poprzez uznanie go za zgodny ze wspólnym rynkiem, lecz nie poprzez narzucenie go państwu członkowskiemu, którego ta decyzja dotyczy.
- 53 Celem i skutkiem decyzji z 1995 r. nie jest bowiem zmuszenie Republiki Włoskiej do przyznania pomocy ustanowionej w art. 10 ust. 1 lit. a) i b) ustawy 27/91, lecz upoważnienie jej do wprowadzenia w życie tej pomocy, jeśli taka jest nadal jej wola (zobacz podobnie wyrok z dnia 20 listopada 2008 r. w sprawie C-18/08 Foselev Sud-Ouest, Zb.Orz. s. I-8745, pkt 16).
- 54 Następnie, w braku uregulowań wspólnotowych w tym zakresie, to do wewnętrznego porządku prawnego każdego państwa członkowskiego należy określenie ogólnych i szczegółowych zasad przeprowadzania dowodu tego, że budżet przeznaczony na system pomocy zatwierdzony w decyzji z 1995 r. nie został przekroczony.
- 55 Należy jednak podkreślić, że władze krajowe powinny być w stanie wytłumaczyć, zwłaszcza na żądanie Komisji, stan płatności dokonywanych w ramach danego systemu pomocy w sytuacji, gdy, tak jak ma to miejsce w przypadku decyzji z 1995 r., Komisja zajęła stanowisko w przedmiocie takiego systemu, w odniesieniu do którego państwo członkowskie przewidziało maksymalny budżet, jaki może być indywidualnie przyznany beneficjentom tego systemu.

- 56 Na pytanie drugie należy zatem udzielić odpowiedzi, iż to do państwa członkowskiego, którego dotyczy decyzja, należy ustalenie tego, na której stronie postępowania przed sądem spoczywa ciężar dowodu, że budżet przeznaczony na środki pomocowe, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. a) i b) ustawy 27/91 i które Komisja zatwierdziła w decyzji z 1995 r., nie został wyczerpany.

W przedmiocie dziewiątego i dziesiątego pytania prejudycjalnego

- 57 W swych pytaniach: dziewiątym i dziesiątym, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający zwraca się w istocie o wyjaśnienie kwestii, czy kwotę odsetek ustawowych należnych ewentualnie od regionu Sycylia w przypadku zwłoki w wypłacie pomocy należy włączyć do kwoty budżetu zatwierdzonego w decyzji z 1995 r., a w przypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi twierdzącej – jaką stopę odsetek należy zastosować.
- 58 W tym względzie należy w pierwszej kolejności przypomnieć, że art. 88 ust. 3 zdanie pierwsze WE nakłada na państwa członkowskie obowiązek zgłaszania Komisji planów przyznania lub zmiany pomocy (wyrok z dnia 12 lutego 2008 r. w sprawie C-199/06 CELF i ministre de la Culture et de la Communication, Zb.Orz. s. I-469, pkt 33).
- 59 Zgodnie z art. 88 ust. 3 zdanie drugie WE, jeżeli Komisja uzna, że zgłoszony plan pomocy nie jest zgodny ze wspólnym rynkiem w rozumieniu art. 87 WE, wszczyna bezwzględnie procedurę przewidzianą w art. 88 ust. 2 WE (ww. wyrok w sprawie CELF i ministre de la Culture et de la Communication, pkt 34).
- 60 Zgodnie z art. 88 ust. 3 zdanie ostatnie WE państwo członkowskie nie może wprowadzać w życie projektowanych środków, dopóki procedura ta nie doprowadzi do

wydania przez Komisję decyzji końcowej (ww. wyrok w sprawie CELF i ministre de la Culture et de la Communication, pkt 35).

- 61 Zakaz przewidziany w tym postanowieniu ma na celu zagwarantowanie, że dana pomoc nie wywoła skutków przed upływem rozsądnego terminu przysługującego Komisji w celu szczegółowego zbadania planu, a w odpowiednim przypadku – w celu wszczęcia procedury przewidzianej w ust. 2 tego artykułu (wyrok z dnia 14 lutego 1990 r. w sprawie C-301/87 Francja przeciwko Komisji, zwany „Boussac Saint Frères”, Rec. s. I-307, pkt 17 oraz ww. wyrok w sprawie CELF i ministre de la Culture et de la Communication, pkt 36).
- 62 Wynika z tego, że skoro system pomocy ustanowiony w art. 10 ust. 1 lit. a) i b) ustawy 27/91 stał się zgodny ze wspólnym rynkiem dopiero od daty wydania decyzji z 1995 r., w przypadku zwłoki w wypłacie pomocy odsetki należy naliczać jedynie od kwot należnych po tej dacie.
- 63 W drugiej kolejności, jak wynika z odpowiedzi udzielonej na pytanie ósme, kwestie związane z prawem do zapłaty odsetek w przypadku zwłoki w wypłacie pomocy, ze stopą tych odsetek oraz ze szczegółowymi zasadami ich zapłaty są regulowane przez prawo krajowe.
- 64 Należy tym niemniej wyjaśnić, że decyzja z 1995 r. dotyczy jedynie środków pomocowych przewidzianych w ustawie 27/91, a w szczególności w jej art. 10 ust. 1 lit. a) i b), w granicach budżetu, jaki został określony w zgłoszeniu tych środków dokonany przez rząd włoski w dniu 18 maja 1995 r.
- 65 Kwota odsetek należnych ewentualnie w przypadku zwłoki w wypłacie tych środków pomocowych nie może natomiast stanowić, ani jako całość, ani w części, pomocy, a zatem, nie może ona zostać włączona do przeznaczonego na tę pomoc budżetu.

- 66 Z powyższych rozważań wynika zatem, że na pytania ósme i dziesiąte należy udzielić odpowiedzi, iż kwoty odsetek ustawowych należnych ewentualnie w przypadku zwłoki w wypłacie pomocy zatwierdzonej w decyzji z 1995 r. w odniesieniu do okresu po wydaniu tej decyzji nie należy włączać do kwoty zatwierdzonego w tej decyzji budżetu. Kwestie związane ze stopą tych odsetek oraz ze szczegółowymi zasadami ich zapłaty są regulowane przez prawo krajowe.

W przedmiocie kosztów

- 67 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

- 1) Wykładni decyzji SG (95) D/15975 (pomoc państwa NN 91/A/95) z dnia 11 grudnia 1995 r. dotyczącej sycylijskiej ustawy regionalnej nr 27 z dnia 15 maja 1991 r. w sprawie pomocy w zakresie zatrudnienia należy dokonywać w taki sposób, że Komisja zatwierdziła w niej zgodność ze wspólnym rynkiem systemu pomocy składającego się z dwóch ustanowionych w art. 10 ust. 1 lit. a) i b) tej ustawy nr 27 środków, które nie mogą zostać skumulowane, natomiast okoliczność przesądzająca o przyznaniu pomocy, czyli zatrudnienie pracownika lub przekształcenie umowy w umowę zawartą na czas nieokreślony, powinna zaistnieć przed dniem 31 grudnia 1996 r.; jednak wypłata tej pomocy może być kontynuowana po tej dacie, jeśli nie jest to sprzeczne z mającymi zastosowanie krajowymi zasadami budżetowymi i finansowymi, a także nie zostanie przekroczony zatwierdzony przez Komisję Wspólnot Europejskich budżet.

- 2) Wykładni art. 1 decyzji Komisji 2003/195/WE z dnia 16 października 2002 r. dotyczącej systemu pomocy, jaki Włochy zamierzają wprowadzić w życie w odniesieniu do zatrudnienia w regionie Sycylii (pomoc państwa C 56/99) należy dokonywać w ten sposób, iż ustanowiony w art. 11 ust. 1 ustawy regionalnej nr 16 z dnia 27 maja 1997 r. w sprawie zezwolenia na wykorzystanie funduszy niecelowych budżetu regionalnego w roku budżetowym 1997 r. system pomocy stanowi nową pomoc, odrębną od tej ustanowionej w art. 10 sycylijskiej ustawy regionalnej nr 27 z dnia 15 maja 1991 r. w sprawie pomocy w zakresie zatrudnienia. Ten art. 1 stoi na przeszkodzie przyznaniu subwencji na wszelkie zatrudnianie pracowników na podstawie umowy o szkolenie i pracę lub na przekształcanie umów o szkolenie i pracę w umowy zawarte na czas nieokreślony, które to zatrudnianie lub przekształcanie miało miejsce począwszy od dnia 1 stycznia 1997 r.

- 3) Do państwa członkowskiego, którego dotyczy decyzja, należy ustalenie tego, na której stronie postępowania przed sądem spoczywa ciężar dowodu tego, że budżet przeznaczony na środki pomocowe, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. a) i b) sycylijskiej ustawy regionalnej nr 27 z dnia 15 maja 1991 r. w sprawie pomocy w zakresie zatrudnienia i które Komisja zatwierdziła w decyzji SG (95) D/15975, nie został wyczerpany.

- 4) Kwoty odsetek ustawowych należnych ewentualnie w przypadku zwłoki w wypłacie pomocy zatwierdzonej w decyzji SG (95) D/15975 w odniesieniu do okresu po wydaniu tej decyzji nie należy włączać do kwoty zatwierdzonego w tej decyzji budżetu. Kwestie związane ze stopą tych odsetek oraz ze szczegółowymi zasadami ich zapłaty są regulowane przez prawo krajowe.

Podpisy